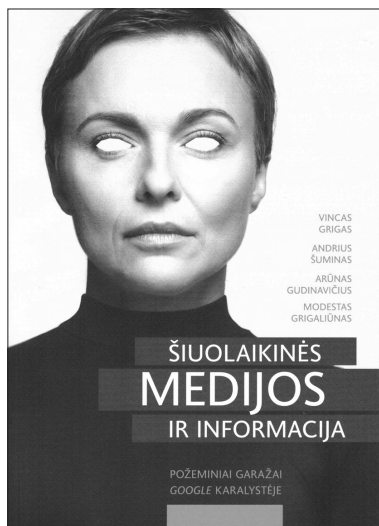

Mokomosios knygos „Šiuolaikinės medijos ir informacija. Požeminiai garažai Google karalystėje“ recenzija

Johnas Durhamas Petersas garsioje savo knygoje „Kalbėjimas vėjamams“ yra rašęs: „Mes esame pakliuvę į bėdą, kuri vadinama komunikacija“. Perskaičius knygą „Šiuolaikinės medijos ir informacija. Požeminiai garažai Google karalystėje“ norisi šią mintį perfrazuoti taip: „Mes esame pakliuvę į bėdą, kuri vadinama informacija“. Iš tiesų, nūdienos pasaulyje informacijos srautas tapo neįtikėtinais didelis. Didžiąja dalimi tai ir lemia, ką mes vadiname paviršutinišku ir nekritišku informacijos vartojimu. Čia susiklos-
to paradoksali situacija: informacijos

labai daug, bet kokybiškos ir patikimos trūksta. Informacijos perteklius vis dažniau kelia ne pasitenkinimo, kad yra daug informacijos, jausmą, bet priešingai – informacijos gausos sąlygotą nuovargio sindromą (angl. *information fatigue syndrome*), kurį lydi įtampa, netikrumas ir abejonės dėl turimos informacijos, taip pat dėl minėtos gausos atsiradęs informacijos ir jos šaltinių ignoravimas.

Taigi keturių autorių parengta mokomoji knyga aktuali ir nesuvėlinta. Jos autoriai į informaciją siūlo žiūrėti taip pat rimtai kaip į maistą. Jie sako, kad šiuolaikinio informacijos vartotojo elgesį su informacija galima prilyginti užkandžiavimui, kai trūksta laiko įsigilinti į informaciją ir giliau ją paanalizuoti, kritiškai įvertinti, o kaip užkandis pasirenkama ta informacija, kuri greičiau ir paprasčiau surandama bei prieinama. Palyginimas įdomus ir, beje, taiklus. Juk mums svarbu, kad mūsų kūnas būtų

sveikas, o kalbant apie priimamus sprendimus norisi, kad jie būtų kiek įmanoma teisingesni, pagrįstesni ir veiksmingesni. Nesant tinkamos informacijos tiek sveikai gyventi, tiek priimti sprendimus yra sunku, rizikinga, nepatikima ir pan.

Akivaizdu, kad knygos autoriai provokuoja skaitytoją diskutuoti. Ir tai galima suprasti jau iš leidinio viršelio. Žiūrint į moters veidą su iškirptomis akimis savęs nejučia klausi (to paties, matyt, tavęs klausia ir knygos autoriai), ar nesijauti sutrikęs ir nieko nebematantis šiuolaikiniame informacijos ir medijų pasaulyje? Kaip sako autoriai, tarsi žaistum *aklą vištą*. Greičiausiai – juk neretai taip ir jaučiamės. Todėl ir reikalingas vedlys, kuris padėtų susiorientuoti mintyje turint informacijos gausą. Tokiu vedliu pretenduoja ir gali tapti ši keturių autorių parengta mokomoji knyga.

Knygoje susipina dvejopo pobūdžio tekstai. Teoriniai informacijos vartojimo ir informacinės elgsenos pagrindai derinami su praktiniais pavyzdžiais, kurie skaitytojui leis teorinį požiūrį lanksčiai ir efektyviai taikyti konkrečiose informacijos ieškos ar naudojimo situacijose. Sveikintinas autorių siekis apie mokslo teorijas ir problemas kalbėti aiškiai, paprastai, kartais net šmaikščiai, ir pateikti rimtesnę analizę mėginant išvengti perdėm akademinio rašymo stiliaus ir sudėtingos terminologijos. Tiesa, per neseniai įvykusį knygos pristatymą autoriams iš auditorijos buvo pateiktas klausimas, ar bandymais pasitelkti populiarią terminiją, intriguojamą pavadinimą ir gana provokuojamą viršelį nėra tiesiog pataikavimas auditorijai dėl populiarumo. Vis dėlto norą maksimaliai priartinti tekstą prie vartotojo ir jo poreikių, suteikti galimybę pajusti realią šios knygos naudą kasdienybėje galima laikyti dideliu šios knygos privalumu.

Pasitelkę metaforiškai vartojamą terminiją autoriai knygą padalijo į penkis *garažus*. Pirmame skyriuje, t. y. *garaže*, rašoma apie informacijos paiešką ir tvarkymą, kitaip tariant, svarstoma, kaip suvokti informacijos poreikį, kaip pasirinkti patikimą informacijos šaltinį, kaip organizuoti paiešką, kokia paieškos priemonė tinkamiausia, kaip formuluoti užklausą, kaip saugoti informaciją. Antrą skyrių – *garažą* – autoriai skiria

kasdienio gyvenimo naujienų ir informacijos ištekliams bei jų analizei. Šioje dalyje kalbama apie tai, kaip gimsta naujienos, kaip vyko žiniasklaidos priemonių kaita ir evoliucija. Atiduodama duoklė ir socialinėms medijoms, kurios smarkiai keičia tradicinės žiniasklaidos erdvę. Trečią skyrių, arba *garažą*, autoriai skiria skaitmeninei knygai: jos ypatybėms, skirtumams nuo spausdintinės knygos, skaitymo choreografijai. Ketvirtame *garažu* pavadintame skyriuje autoriai rašo apie propagandą, įtikinėjimą bei dezinformaciją ir apie tai, kaip šiuos reiškinius atpažinti, supažindina su šiuolaikinių medijų vaidmeniu informaciniuose karuose. Penktas skyrius, kurį autoriai pavadino *metagaražu*, skirtas medijų ir informaciniam raštingumui, konceptualesniam šių sąvokų aptarimui bei analizei.

Norint ugdytis kaip *sumaniam*, veikiau gal net kaip *išmaniam* informacijos vartotojui, būtina tiek suvokti savo informacinę elgseną, tiek išmanyti apie informacijos šaltinius, tiek gebėti suprasti ir įprasminti gaudamą informaciją. Tokia teminė įvairovė neabejotinai yra šios knygos privalumas, nes leidžia daugiau sužinoti apie įvairias informacijos sritis ir vartojimą. Tačiau kartu tai – ir tam tikras trūkumas, nes jaučiamas kai kurių temų atsietumas ir eklektiškumas, ypač kalbant apie trečiąjį skyrių apie skaitmeninę knygą kitų skyrių kontekste.

Autoriams palinkėsime toliau gilintis į šiuolaikinių informacijos išteklių ir medijų naudojimo ypatumus, nes informacijos ieška, jos naudojimas ir apdorojimas neabejotinai yra labai dinamiškas ir permainingas procesas, kuris ateityje reikalaus dar didesnio informacijos vartotojo pasirengimo filosofiniu požiūriu, daugiau išmanyti ir būti dar labiau išprususiam. Atsižvelgdami į sparčią informacijos vartojimo kaitą, autoriams artimiausioje ateityje taip pat palinkėsime išleisti ir skaitmeninę šios knygos versiją. O kiekvienam, perskaitysiančiam šią knygą, linkime pasijusti išmanesniu informacijos vartotoju, kuris knygos viršelyje pa-vaizduotam modeliui „sugražins“ akis.

Dr. Aurelija Vernickaitė